

มือ
ค

บ

การพัฒนา รูปแบบการอนุรักษ์ป่าชุมชนโดยใช้

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและ

แนวคิด **7** เสาหลักของพระสงฆ์และชุมชน

วัดป่าอตุรพัตตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

พระครูปลัดสมหมาย อตุลสิทฺโธ, ดร.และคณะ

Development of Community Forest Conservation by Applying Buddhist Principles and
the Seven Pillars of the Monk and Community at
Wat Pha Chaturaphakpiman in Roi-Et Province

คำนำ

สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ (วช.) เป็นส่วนราชการภายในกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม โดยมีการทึงหน้าที่และอำนาจในการให้ทุนวิจัยและนวัตกรรมแก่นักวิจัยและหน่วยงานใน และนอกกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม สถาบันวิจัย มหาวิทยาลัย และ สถาบันการศึกษาครอบคลุมการวิจัยพื้นฐาน วิจัยประยุกต์ ทั้งวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ รวมทั้งสหสาขาวิชาการ โดยได้กำหนดเป้าหมาย เพื่อการสนับสนุนการวิจัยและนวัตกรรมในประเด็นสำคัญ ของประเทศ ใน ๔ ด้าน ได้แก่ การพัฒนาเศรษฐกิจ การส่งเสริมอุตสาหกรรม เป้าหมายการพัฒนาสุขภาพ สังคมและสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาเชิงพื้นที่ โดยจัดสรรทุนวิจัยตามยุทธศาสตร์ชาติ แผนแม่บท และ ยุทธศาสตร์ การวิจัยและนวัตกรรม ทั้งนี้ได้มีแนวทางการจัดสรรทุนวิจัยประจำปีงบประมาณ ๒๕๖๓ ที่ชัดเจน โดยการบริหารจัดการเพื่อให้ได้มาซึ่งโครงการที่สนับสนุนการดำเนินงานในประเด็นสำคัญต่าง ๆ ของประเทศ มีการกำหนดเป้าหมายการวิจัยที่ชัดเจน มีแนวทางการขับเคลื่อนไปในทิศทางเดียวกันไม่ซ้ำซ้อนและมองเห็น ภาพรวมของงานวิจัยได้อย่างชัดเจนให้การใช้งบประมาณของประเทศเกิดประโยชน์และมีประสิทธิภาพสูงสุด

สำหรับคู่มือการพัฒนารูปแบบการอนุรักษ์ป่าชุมชนโดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและ แนวคิด ๗ เสาหลักของพระสงฆ์และชุมชนวัดป่าอตุรพัตตพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด เล่มนี้มีเป้าหมายหลักในการ นำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชุมชนด้านการท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศน์วิทยา ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง เพื่อให้การพัฒนารูปแบบการอนุรักษ์ป่า ชุมชนของพระสงฆ์และชุมชนในแต่ละพื้นที่ในด้านต่าง ๆ มีความมั่นคงและยั่งยืน

คณะผู้ดำเนินงานหวังเป็นอย่างยิ่งว่า คู่มือการพัฒนารูปแบบการอนุรักษ์ป่าชุมชนโดยใช้หลักธรรม ทางพระพุทธศาสนาและแนวคิด ๗ เสาหลักของพระสงฆ์และชุมชนจะสามารถสร้างความสมดุลในด้านการ อนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชน รักษาต้นทุนทางธรรมชาติและวัฒนธรรม สร้างความพึงพอใจให้ผู้เข้ามาท่องเที่ยว และศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่ยกระดับขีดความสามารถของ พระสงฆ์และชุมชน สร้างคุณค่าทางสังคมด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชน สร้างรายได้ด้านการท่องเที่ยวให้เพิ่มขึ้น แก่ประชาชนในพื้นที่เป้าหมายและใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงดำเนินงานในปัจจุบันและอนาคตสำหรับการ ปฏิบัติงานและผู้ที่เกี่ยวข้องในโครงการฯ รวมทั้งผู้ที่สนใจในทั่วไป

คณะผู้ดำเนินงาน
๘ มีนาคม ๒๕๖๔

สารบัญ

หน้า 1

ความเป็นมาของการดำเนินงาน
การอนุรักษ์ป่าชุมชนวัดป่าจตุรพักตรพิมาน

หน้า 4

การพัฒนารูปแบบการอนุรักษ์ป่าชุมชน
วัดป่าจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

หน้า 5

รายละเอียดกิจกรรมการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชุมชน
วัดป่าจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

หน้า 9

วัตถุประสงค์ & นิยามความหมาย

หน้า 10

รายละเอียดแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชุมชน
วัดป่าจตุรพักตรพิมาน

หน้า 13

การอนุรักษ์ป่าไม้

หน้า 13

กระบวนการส่งเสริมการบริหารจัดการป่าชุมชน
วัดป่าจตุรพักตรนิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

หน้า 14

ระเบียบกรมป่าไม้
ว่าด้วยการจัดทำแผนที่แสดงแนวเขตป่าชุมชน

หน้า 15

การจัดการป่าเศรษฐกิจ, &
กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

หน้า 17

แนวทางการพัฒนารูปแบบการอนุรักษ์ป่าชุมชน
โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา
และแนวคิด ๗ เสาหลักของพระสงฆ์และชุมชน
วัดป่าจตุรพักตรนิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

หน้า 18

ผลการดำเนินงาน

หน้า 20

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

หน้า 21

ภาคผนวก

1. ความเป็นมาของการดำเนินงาน การอนุรักษ์ป่าชุมชนวัดป่าจตุรพักตรพิมาน

สถานการณ์ป่าไม้ ในประเทศไทยจากอดีตถึงปัจจุบันแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-9 ไม่เอื้อต่อการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 นโยบายด้านการป่าไม้ยังคงแนวคิดที่จะให้มีพื้นที่ป่าไม้ร้อยละ 40 ของพื้นที่ประเทศ รักษาพื้นที่อนุรักษ์และจัดการทรัพยากรป่าไม้แบบบูรณาการโดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลจัดการมากขึ้น

ดังนั้น การสร้างความตระหนักถึงความสำคัญของทรัพยากรป่าไม้และร่วมกันดูแลรักษาและรณรงค์ในเรื่องของการปลูกต้นไม้ในทุกรูปแบบ จึงเป็นเรื่องสำคัญที่จะช่วยเพิ่มพื้นที่ป่าให้กับประเทศไทยต่อไป

จะเห็นได้ว่า สิกขาบทที่นำมาศึกษาในที่นี้ล้วนมีความสำคัญต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างเห็นได้ชัดเจน พระพุทธเจ้าทรงมุ่งหวังให้พระสงฆ์เป็นบุคคลตัวอย่างที่ดีแก่สังคมมีการดำรงชีวิตอย่างเรียบง่ายเกื้อกูลต่อธรรมชาติอันเป็นเหมือนเวทีสำหรับฝึกกายและวาจาให้เรียบร้อยดีงาม พระองค์จึงทรงบัญญัติสิกขาบทให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพราะถ้าทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมดี ย่อมส่งผลต่อจิตใจให้ดีไปด้วยอันจะช่วยให้การปฏิบัติธรรมบรรลุเป้าหมายเร็วยิ่งขึ้น ฉะนั้น พระวินัยแต่ละสิกขาบทดังที่ได้ยกมากล่าวในที่นี้ จึงมีความเกี่ยวข้องกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ถึงแม้ว่าพระพุทธเจ้าได้บัญญัติพระวินัยนี้ขึ้นเพื่อใช้ปกครองคณะสงฆ์สมัยพุทธกาลก็ตาม แต่ก็สามารถนำมาใช้กับสมัยปัจจุบันได้เป็นอย่างดี

ส่วนบทบาทของภาคเอกชนและองค์กรพัฒนาเอกชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนในด้าน **การฟื้นฟูและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ** มากมายหลายองค์กร อาทิ มูลนิธิลูกโลกสีเขียว เป็นต้น เป็นองค์กรที่จะเสริมสร้างกำลังใจแก่ชุมชนและคนรักป่าทั่วประเทศ เพราะเห็นว่าคนเหล่านี้คือคนตัวเล็ก ๆ ซึ่งปฏิบัติตัวจริงที่มักไม่มีใครเห็นคุณค่า ผู้ทำงานปกป้องทรัพยากร ธรรมชาติอย่างเจียมๆ สถานการณ์ด้านสิ่งแวดล้อมทุกวันนี้จะปล่อยให้เป็นเรื่องของรัฐบาลอย่างเดียวไม่ได้ ทุกฝ่ายจะต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมเพื่อสังคมที่มีคุณภาพในอนาคต พระสงฆ์ก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะต้องเข้ามาร่วมแก้ปัญหานี้ ซึ่งเป็นการรักษาทั้งป่าและรักษารธรรมไปพร้อม ๆ กัน

จากหลักการและความสำคัญดังกล่าว ผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมจึงมีความสนใจที่ศึกษารูปแบบการ **อนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสิ่งแวดล้อม** ที่ปรากฏในพระไตรปิฎกทั้งโดยตรง เป็นต้นว่า การไม่ทำลายป่าไม้ทุกประเภทซึ่งมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการห้ามพรากของเขียวหรือต้นไม้ เป็นต้นและโดยอ้อม ได้แก่ การอยู่ในป่าแบบพึ่งพาอาศัย โดยอาศัยป่าเป็นสถานที่สลับปายะในการปฏิบัติธรรม ตลอดจนศึกษาบทบาทของพระสงฆ์กลุ่มเป้าหมายกับการอนุรักษ์ป่าไม้และพัฒนา เพื่อให้พระสงฆ์ได้นำไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ไขหรือช่วยบรรเทาปัญหาป่าไม้ถูกทำลาย ปัญหาความขาดแคลนทรัพยากรป่าไม้ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัญหาต้นเหตุของปัญหาอื่น ๆ ของประเทศ โดยเฉพาะในภาคตะวันออกเฉียงเหนือซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีเขตแดนกว้างกว่าภาคอื่น ๆ และประสบปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติซ้ำซาก เพื่อเป็นเหตุจูงใจให้พระสงฆ์ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาที่กำลังวิกฤตอยู่ในปัจจุบันนี้ และเพื่อนำเอารูปแบบนี้ไปบูรณาการใช้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการอนุรักษ์ป่าไม้และพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติ ให้สภาพป่าคงอยู่คู่ประเทศไทยต่อไป

2. รูปแบบการอนุรักษ์ป่าชุมชนวัดป่าตุ้มศรีนิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ทำอย่างไร

เพื่อให้เห็นความสำคัญของป่าไม้ป่าชุมชนวัดป่าตุ้มศรีนิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด เดิมเป็นที่สาธารณะป่าช้าเก่าที่ใช้ประโยชน์ร่วมกันในหมู่บ้าน คือ หมู่ที่ ๑ บ้านคุ้มใต้ หมู่ที่ ๒ บ้านคุ้มตลาด และหมู่ที่ ๓ บ้านคุ้มเหนือ มีเนื้อที่ประมาณ ๑๗ ไร่ สมัยก่อนยังไม่มีเมรุเผาศพ ด้วยความริเริ่มของหลวงปู่พระครูพรหมญาณประภาส เจ้าคณะอำเภอตุ้มศรีนิมาน และหลวงปู่พระครูพรหมเสนาสนิมาน รองเจ้าคณะอำเภอตุ้มศรีนิมาน ได้ชักชวนชาวบ้าน แฝ้วถางป่าที่รกร้างให้มีพื้นที่ประมาณ ๑ ไร่เศษ และนำอิฐมอญมาก่อเป็นกำแพงกั้นสองข้าง สูงประมาณ ๗๐ ซม. ยาวประมาณ ๒.๕๐ เมตร อยู่บริเวณด้านตะวันออกศาลาการเปรียญ ปัจจุบัน ใช้เป็นที่เผาศพโดยใช้ฟืน และได้ชักชวนชาวบ้านสร้างศาลาหลังเล็ก ๆ ขึ้นมา ๑ หลัง เพื่อเป็นที่ประกอบพิธีฌาปนกิจและป้องกันแดด/ฝนในพิธี เมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ได้มีการสร้างสำนักสงฆ์ขึ้น ทางฝ่ายคณะสงฆ์จึงได้มอบหมายให้พระครูวิลาศธรรมมารณ์ เป็นรักษาการเจ้าสำนัก

หลังจากสร้างสำนักสงฆ์เสร็จ ทางคณะกรรมการสุขภาพาลอตุ้มศรีนิมานในสมัยนั้น โดยการนำของกำนันสถิต ชอบขาบ กำนันตำบลหัวช้าง นายบุญมี ศรีนานนท์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ นายบุญสงค์ บัวพันธ์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๓ นายธงไชย ตันนิกร นายไกรวัลย์ โรจนกุล นายสะอาด กัลยาลัง กรรมการสุขภาพ นายเทียมไชย กุริภัทรพิญโญ แพทย์ประจำตำบลหัวช้าง ได้ยื่นมือเข้ามาบูรณะซ่อมแซม โดยขอใช้ชื่อเป็น สำนักสงฆ์วัดป่าสุขภาพาลอตุ้มศรีนิมาน และได้ตั้งงบประมาณจากสุขภาพาลสร้างเมรุเพื่อเป็นที่ฌาปนกิจศพ ซึ่งถือว่าเป็นเมรุหลังแรกในอำเภอตุ้มศรีนิมานในสมัยนั้น เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๕ พระครูวิลาศธรรมมารณ์ มรณภาพลง หลวงพ่อพันธ์ ชนิตกุล ซึ่งดำรงตำแหน่งรองเจ้าสำนัก จึงถูกแต่งตั้งให้เป็นรักษาการและเป็นเจ้าสำนักในเวลาต่อมา หลายปีผ่านไปเมรุหลังที่สร้างขึ้นนั้นชำรุดไม่สามารถใช้งานได้ คณะกรรมการทั้งสามหมู่บ้าน โดยการนำของนายสถิต ชอบขาบ กำนันตำบลหัวช้าง หมู่ที่ ๒ นายถาวร เขิงหอม ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑ นายบุญสงค์ บัวพันธ์ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๓ และกรรมการหมู่บ้าน จึงประชุมขอรับบริจาคทุนสร้างเมรุหลังใหม่ขึ้น ทางด้านทิศเหนือหลังเดิม คือหลังที่อยู่ปัจจุบันนี้ เนื่องจากคณะกรรมการทั้งสามหมู่บ้านระดมทุนไม่พอในการก่อสร้าง นายอำเภอยิ่งยศ สงคุณแสนจึงได้จัดหางบประมาณช่วยสร้างจนสำเร็จ ในปี พ.ศ. ๒๕๓๘ ต่อมาจนกระทั่งเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๗ หลวงพ่อพันธ์ ชนิตกุล มรณภาพ จึงได้มีพระสมใจ มาเป็นเจ้าสำนัก ในช่วงนี้ได้มีการยกสถานะสุขภาพาลเป็นเทศบาล สำนักสงฆ์วัดป่าสุขภาพาลจึงได้เปลี่ยนชื่อตามเป็นวัดป่าเทศบาลอตุ้มศรีนิมาน และทางเทศบาลอตุ้มศรีนิมานได้ใช้งบก่อสร้างศาลาและบูรณะซ่อมแซมมาตลอด เมื่อพระสมใจย้ายไปจำพรรษาที่อื่น คณะสงฆ์จึงแต่งตั้งพระสมหมาย อตุลสิทุโร ขึ้นเป็นเจ้าสำนัก ปัจจุบันสำนักสงฆ์วัดป่าเทศบาลอตุ้มศรีนิมาน ได้ขออนุญาตตั้งเป็นวัด ใช้ชื่อว่า "วัดป่าอตุ้มศรีนิมาน" โดยมีพระสมหมาย อตุลสิทุโร,ดร. เป็นเจ้าอาวาส มาจนถึงทุกวันนี้

ต่อมาได้รับการแต่งตั้งฐานันดรศักดิ์ที่ **"พระครูปลัดสมหมาย อตุลสิทุโร , ดร."** เจ้าอาวาสรูปปัจจุบัน มีความริเริ่มที่จะขยายพื้นที่ป่าวัดป่าอตุ้มศรีนิมานเพื่อการอนุรักษ์ และให้เป็นที่ยุติธรรมประจำจังหวัดร้อยเอ็ด ตลอดจนเพื่อเป็นแหล่งศึกษาเรียนรู้พันธุ์ไม้ตามธรรมชาติ จึงได้มีการประชุมปรึกษาหารือกับชาวบ้านเพื่อกำหนดเขตพื้นที่ที่จะทำการปลูกต้นไม้ในป่าชุมชน ซึ่งชาวบ้านก็เห็นด้วย แล้วก็ทำการลงมือปลูกต้นไม้แบบค่อยเป็นค่อยไปในระยะเริ่มต้น และทำอย่างจริงจังจริงใจในระยะเวลาดังกล่าว

3.รายละเอียดกิจกรรมการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชุมชนวัดป่าสุรพุกสุรนิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

๒.๑ ด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

การบริหารจัดการพื้นที่ป่าชุมชน โดยการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐด้านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการให้ข้อมูลข่าวสารด้านป่าชุมชนแก่สาธารณะชนทั่วไป โดยอาศัยสื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่ เช่น

- ป้ายโครงการ เพื่อให้ทราบถึงที่ตั้ง ขอบเขตของพื้นที่ เนื้อที่ป่าชุมชน ลักษณะภูมิประเทศ ชนิดป่า รวมไปถึงผู้รับผิดชอบดูแลรักษาป่าชุมชน ในป้ายโครงการจะมีขนาด ๑.๒๐x๒.๕๐ เมตร
- ป้ายแนวเขตป่าชุมชน เพื่อแสดงขอบเขตป่าชุมชน โดยส่วนใหญ่จะมีขนาด ๑๖x๓๖ เซนติเมตร และขนาด ๒๐x๕๐ เซนติเมตร

- เสาหลักแนวเขตป่าชุมชน เพื่อแสดงขอบเขตของป่าชุมชนที่แน่นอนและคงทน เสาหลักเขตแดนที่ชุมชนเลือกใช้จะเป็นขนาด ๔x๔ นิ้ว สูง ๖๐ เซนติเมตร
- ป้ายกฎระเบียบ เพื่อแสดงถึงกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของป่าชุมชนขนาด ๑.๒๐x๒.๕๐ เมตร พร้อมขาตั้งป้าย
- ป้ายคำขวัญ/ป้ายรณรงค์ป้องกันรักษาป่า เป็นการสร้างจิตสำนึกให้ชุมชนได้ตระหนักถึงการดูแลรักษาป่าและห่วงแหนทรัพยากรอันมีค่าที่มีอยู่ในชุมชน และช่วยกันบำรุงฟื้นฟูทรัพยากรเหล่านั้น รวมถึงการบริหารจัดการและการใช้ประโยชน์ให้เกิดความยั่งยืน ขนาดของป้ายจะใหญ่หรือเล็กตามข้อความที่ต้องการสื่อสาร
- ป้ายรายชื่อคณะกรรมการป่าชุมชน เพื่อให้สมาชิกในชุมชนทราบว่าใครรับผิดชอบด้านใดเพื่อการติดต่อประสานงานได้ถูกต้อง เป็นการจัดระเบียบโครงสร้างหน้าที่การทำงานได้อย่างชัดเจน ในทุกกิจกรรมของการบริหารจัดการนั้นจำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากคนในชุมชนทุกคน ทั้งนี้ก็เพื่อความสำเร็จของกิจกรรมพัฒนาป่าชุมชน
- ป้ายแผนปฏิบัติงานและระยะเวลาดำเนินงาน ขนาดของป้าย เพื่อเป็นกรอบการทำงานที่ชัดเจน และทุกคนทั้งในชุมชนและนอกชุมชน เห็นถึงแผนการดำเนินดังกล่าว ส่วนใหญ่จะระบุกิจกรรมที่จะปฏิบัติร่วมกัน ดำเนินการในป่าชุมชนในรอบ ๑ ปีและกำหนดกรรมการผู้รับผิดชอบ
- กล้องถ่ายรูปดิจิทัล เพื่อใช้ในการบันทึกกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนได้ช่วยกันบริหารจัดการป่า เพื่อรายงานให้กรมป่าไม้ทราบ และยังสามารถบันทึกสภาพพื้นที่ป่าชุมชนและขอบเขตของป่าชุมชนไว้เป็นภาพถ่าย เพื่อใช้เป็นหลักฐานได้อย่างชัดเจน รวมถึงการพัฒนาด้านต่าง ๆ ของสภาพพื้นที่ป่าชุมชน ทั้งนี้ยังเห็นผลของการพัฒนาและนำไปสู่ความยั่งยืนของชุมชนได้อย่างชัดเจนอีกด้วย

2.2 ด้านการดูแลรักษาป่าชุมชน

- **การป้องกันไฟป่า** สร้างแนวกันไฟ ไฟป่าเป็นไฟที่เกิดจากการสันดาป (Combustion) จะต้องมีองค์ประกอบ ๓ สิ่งมารวมกัน คือ เชื้อเพลิง (Fuel) ออกซิเจน (Oxygen) และความร้อน (Heat) องค์ประกอบ ๓ สิ่งนี้เรียกว่า "สามเหลี่ยมไฟ" หากขาดองค์ประกอบอย่างใดอย่างหนึ่งไฟก็จะไม่เกิด ความรู้ข้อนี้ สามารถนำมาเป็นพื้นฐานในการกำหนดวิธีการป้องกันไฟป่าและดับไฟป่าได้ การจัดการเชื้อเพลิง ซึ่งเป็น ๑ ใน ๓ ขององค์ประกอบสามเหลี่ยมไฟเชื้อเพลิงที่ทำให้เกิดไฟป่า คือ อินทรีย์สารทุกชนิดในป่าที่ติดไฟได้ ได้แก่ ต้นไม้ ตอไม้ ไม้พุ่ม กิ่งก้านไม้ ใบไม้ หญ้า และไม้พื้นล่างต่าง ๆ รวมไปถึงเศษซากพืช (Duff) และดินอินทรีย์ (Peat) อย่างไรก็ตามในทางปฏิบัติถึงแม้จะไม่สามารถกำจัดเชื้อเพลิงทั้งหมดออกไปจากป่าได้ แต่ก็สามารถลดปริมาณเชื้อเพลิงลงได้บางส่วนหรือเปลี่ยนแปลงสภาพของเชื้อเพลิงหรือตัดตอนความต่อเนื่องของเชื้อเพลิงออกจากกันด้วยแนวกันไฟ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันไม่ให้ไฟลุกลามเข้าไปในพื้นที่หรือป้องกันไม่ให้ไฟลุกลามออกจากพื้นที่ที่กำหนดประโยชน์ของการแยกเชื้อเพลิงด้วยแนวกันไฟ จึงไม่ได้มีเพื่อลดโอกาสการเกิดไฟหรือความรุนแรงของไฟเหมือนการลดปริมาณหรือเปลี่ยนแปลงประเภทของเชื้อเพลิง หากแต่จะช่วยจำกัดขอบเขตของไฟเพื่อให้สามารถเข้าไปควบคุมไฟได้ง่ายขึ้น

- **การทำแนวเขตป่าชุมชน** เป็นแนวเขตที่บ่งบอกถึงขอบเขตของพื้นที่ป่า แต่ละป่าอาจเป็นแนวที่แบ่งได้โดยธรรมชาติ เช่น แนวลำห้วย แม่น้ำ หรือสันเขา เป็นต้น หรือเป็นแนวที่สร้างขึ้นมาโดยการกระทำของมนุษย์ เช่น การตัดป่าแสดงขอบเขตพื้นที่ การฝังหลักแนวเขต การขุดร่องน้ำล้อมรอบแนวเขตป่าชุมชน การถางป่าเป็นแนวเขตซึ่งอาจใช้ประโยชน์เป็นแนวกันไฟและทางลาดตระเวนป่าไปพร้อมกันด้วย หรือการปลูกต้นไม้กินได้ล้อมรอบเป็นแนวเขต เช่น สะเดา ขี้เหล็ก แคป่า เป็นต้น

- **ศาลาพิกลาดตระเวน** จะทำเป็นเพิงพิงง่าย ๆ ชั่วคราว หรืออาจสร้างให้มั่นคงสามารถเก็บอุปกรณ์ต่าง ๆ ได้ด้วยเพื่อใช้เป็นที่พักแดดและฝน หรืออาจเป็นที่พักนอนชั่วคราวในกรณีที่มีการลาดตระเวนในระยะทางที่ไกลต้องค้างคืน อีกทั้งศาลาพิกลาดดังกล่าวยังสามารถเก็บอุปกรณ์การดับไฟป่า อุปกรณ์ยิงชีพ เช่น เครื่องหุงหาอาหาร และเครื่องปรุง หรือเครื่องนอน หมอน ผ้าห่ม เป็นต้น

- **การสร้างศูนย์ประชาสัมพันธ์ป่าชุมชน** เพื่อทำกิจกรรมต่าง ๆ อันก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน และป่าชุมชนมีความยั่งยืน เป็นสถานที่ทำงานของคณะกรรมการป่าชุมชน สามารถใช้สถานที่ดังกล่าวเป็นห้องประชุมในโอกาสต่าง ๆ ศูนย์ประสานงานป่าชุมชนส่วนใหญ่จะมีป้ายแสดงชื่อและตำแหน่งคณะกรรมการป่าชุมชนระยะเวลาในการดำเนินงานป่าชุมชน ประวัติความเป็นมาของป่าชุมชน และภาพกิจกรรมในการบริหารจัดการป่าชุมชนในด้านต่าง ๆ หรือในบางชุมชนอาจมีผลผลิตจากป่ามาวางไว้สำหรับจำหน่ายอีกด้วย

- **การจัดซื้ออุปกรณ์ในการดูแลรักษาป่า** สำนักงานการวิจัยแห่งชาติได้สนับสนุนให้กับชุมชนในการบริหารจัดการป่าชุมชนสามารถนำงบประมาณดังกล่าวสำหรับดำเนินกิจกรรม

2.3 ด้านด้านการบำรุงและฟื้นฟูป่าชุมชน

(คู่มือประชาชนเพื่อการจัดการป่าชุมชน, ๒๕๕๘: ๒๓)

- **การปลูกป่า** เป็นกิจกรรมที่นิยมทำเพื่อการบำรุงและฟื้นฟูป่า โดยมีการปลูกในหลายลักษณะ

ด้วยกัน เช่น การปลูกป่าเสริม การปลูกป่าเนื่องงในวันสำคัญต่าง ๆ การปลูกหญ้าแฝก เพื่อป้องกันการพังทลายของหน้าดินและเพื่อเก็บกักความชุ่มชื้นไว้ในดินหรือการปลูกพืชกินได้ล้อมรอบแนวเขตป่าชุมชน

- **การฟื้นฟูภูมิทัศน์ป่าไม้** โดยคำนึงถึงการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมและความเป็นอยู่ของชุมชนในพื้นที่ เพราะคนในท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีความสำคัญในการจัดการพื้นที่ของตนเองและชุมชน จะต้องเห็นประโยชน์ที่จะได้รับจากป่าก่อนจึงจะชักนำให้เกิดความพยายามที่จะรักษาพื้นที่ดังกล่าวไว้

- **การจัดซื้อกล้าไม้** เป็นวิธีที่ชุมชนส่วนใหญ่นิยมทำการซื้อก่อนที่จะมีการปลูกป่าเสริมหรือปลูกป่าเนื่องในวันสำคัญต่าง ๆ เนื่องจากเป็นวิธีที่สะดวกและรวดเร็วในการบริหารจัดการ ซึ่งพันธุ์ไม้ที่ทำการจัดซื้อนั้นก็เปลี่ยนแปลงไปตามสภาพพื้นที่ป่าชุมชนว่ามีไม้ใดเป็นไม้ประจำถิ่นและมีอัตราการอยู่รอดหลังทำการปลูกได้สูง

- **การสร้างเรือนเพาะชำกล้าไม้** ข้อดีของการมีเรือนเพาะชำกล้าไม้ คือ ชุมชนเป็นผู้ควบคุมการผลิตกล้าไม้ทั้งหมด รวมไปถึงการเลือกชนิดพันธุ์ไม้ การกำหนดคุณภาพและปริมาณของกล้าไม้ที่ผลิต การมีส่วนร่วมของชุมชนในการผลิตกล้าไม้จะทำให้ชุมชนใส่ใจดูแลกล้าไม้นั้นเป็นอย่างดี อีกทั้งเรือนเพาะชำกล้าไม้ของชุมชนนั้นตั้งอยู่ใกล้พื้นที่ปลูก จึงช่วยลดค่าใช้จ่ายในการขนย้ายกล้าไม้และความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นระหว่างการขนย้ายอีกด้วย

- **การจัดซื้ออุปกรณ์ต่าง ๆ** อุปกรณ์พื้นฐานสำหรับเรือนเพาะชำ เช่น พลั่ว และถังสำหรับเก็บขนย้ายและผสมวัสดุปลูก พลั่วมือหรือพลั่วไม้ไผ่สำหรับบรรจุวัสดุปลูกลงในภาชนะปลูก บัวรดน้ำมีฝักบัวรูเล็ก ๆ ตะแกรงร่อน รถเข็น สำหรับขนย้ายต้นกล้าและวัสดุต่าง ๆ ในเรือนเพาะชำ จอบ เสียม กรรไกรตัดกิ่ง บันไดและเครื่องมือช่างพื้นฐาน เพื่อใช้ในการปลูกกล้าไม้และตกแต่งต้นไม้ ตาข่ายบังแสง และยังมีปุ๋ยอินทรีย์เพื่อใช้ในการบำรุงให้กับต้นไม้ที่ทำการปลูกเสริมป่าในพื้นที่จริงอีกด้วย

2.4 ด้านการศึกษาและถ่ายทอดองค์ความรู้

การถ่ายทอดองค์ความรู้ เป็นกิจกรรมที่เน้นเรื่องการต่อยอดองค์ความรู้และพัฒนาไปสู่ความยั่งยืนจากชุมชนหนึ่งไปอีกชุมชนหนึ่ง อีกทั้งการปลูกฝังจิตสำนึกรักและห่วงแหนทรัพยากรธรรมชาติที่ชุมชนให้กับเด็กและเยาวชนในท้องถิ่น โดยการสนับสนุนเด็กและเยาวชนในการจัดตั้งกลุ่มเยาวชนรักษ์ป่าขึ้น เป็นการต่อยอดองค์ความรู้จากรุ่นสู่รุ่นนำไปสู่ความยั่งยืน ซึ่งในหัวข้อนี้มีประเด็นที่ควรนำมาศึกษาดังนี้

- **ทัศนศึกษาดูงาน** เพื่อช่วยเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ให้กับบุคลากร อีกทั้งยังเป็น การเปิดโลกทัศน์การเรียนรู้ในสิ่งใหม่ ๆ ให้แก่ชุมชน การศึกษาดูงานนั้นมีประโยชน์อย่างมาก ทั้งนี้ ในด้านการสร้างความรู้ความเข้าใจ ความคิด ความสัมพันธ์กับการทำงานเป็นทีม ฯลฯ และยังช่วยกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน แลกเปลี่ยนประสบการณ์ มุมมองความคิดเห็นต่าง ๆ ร่วมกันบนสถานการณ์เดียวกัน ทำให้ได้เห็นถึงเทคนิควิธีการ ในการนำมาปรับใช้หรือแก้ไขปัญหานั้นจะก่อให้เกิดประโยชน์ในการทำงาน

- **เส้นทางศึกษารัฐธรรมนูญ** เป็นอีกช่องทางหนึ่งของการศึกษารัฐธรรมนูญ โดยมีเป้าหมายให้ป่าชุมชนเป็นห้องเรียนรัฐธรรมนูญ เพื่อการศึกษาเรียนรู้ระบบนิเวศอย่างไม่มีที่สิ้นสุด โดยให้ทุกภาคส่วนของชุมชนมีส่วนร่วมในการคิดและลงมือสร้างเส้นทางเดินศึกษารัฐธรรมนูญ

- **การบวชป่า** เป็นการใช้เทคนิคทางวัฒนธรรมเข้ามาเชื่อมโยงกับกระบวนการทางสังคมและนิเวศวิทยา โดยที่ "ผ้าเหลือง" เป็นสัญลักษณ์ของคุณค่าทางสูงถึงพระรัตนตรัยอันมีพระพุทธเจ้าเป็นประธานพระรัตนตรัยนั้น เป็นสิ่งที่ชาวพุทธถือว่าทรงคุณค่าสูงสุด เพื่อเตือนสติให้ผู้นับถือ สามารถโยงโยยเรื่องต้นไม้กับคุณค่าสูงสุดนี้ได้ นอกจากการบวชป่าแล้ว ยังมีกิจกรรมเลี้ยงมิชุนน้ำ และการสร้างศาลเจ้าที่อีกด้วย (ศาลปู่ตา)

- **ฝึกรอบรม/จัดอบรม** การถ่ายทอดความรู้เพื่อเพิ่มพูนทักษะ ความชำนาญ และทัศนคติในทางที่ ถูกที่ควร เพื่อช่วยให้การปฏิบัติงานและภาระหน้าที่ต่าง ๆ ในปัจจุบันและอนาคตเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น และไม่ว่าการฝึกรอบรมจะมีขึ้นที่ใดก็ตามตามวัตถุประสงค์ คือ เป็นการเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติงานหรือเพิ่มขีดความสามารถในการจัดรูขององค์การ

- **การถ่ายทอดความรู้จากผู้รู้/ปราชญ์ชาวบ้าน** การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ประโยชน์ในการ ดำรงชีวิตจนประสบความสำเร็จ สามารถถ่ายทอดเชื่อมโยงคุณค่าของอดีตกับปัจจุบันได้อย่างเหมาะสมเพื่อรวบรวม องค์ความรู้ที่มีอยู่ในท้องถิ่นทั้งภูมิปัญญาชาวบ้านจากปราชญ์ชาวบ้าน นำไปสู่การถ่ายทอดองค์ความรู้ดังกล่าวสู่ ชุมชน เยาวชนรุ่นลูกหลาน ทั้งภายในชุมชนและชุมชนรอบข้างได้เข้ามาศึกษาเรียนรู้

- **กลุ่มเยาวชนรักษาป่า** เพื่อสร้างความต่อเนื่องในการอนุรักษ์ป่าในท้องถิ่น เกิดการถ่ายทอด เจตนาารมณจากรุ่นสู่รุ่น ปลูกฝัง และสร้างจิตสำนึกรักและห่วงแหนทรัพยากรอันมีค่าในท้องถิ่นของตนให้แก่เด็ก และเยาวชน นำไปสู่การสร้างพลังในการขับเคลื่อนให้อุดมการณ์ในการดูแลรักษาและพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติใน ท้องถิ่นให้มีความยั่งยืนสืบทอดต่อไป

- **การจัดตั้งองค์กรป่าชุมชน** เพื่อเป็นตัวแทนในการประสานระหว่างชุมชนในท้องถิ่นกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครพิทักษ์ป่า เพื่อใช้ในการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม อีกทั้งการจัดประชุมคณะกรรมการป่าชุมชนและราษฎร เพื่อชี้แจงการดำเนินงานป่าชุมชน ได้รับทราบและเข้าใจใน กระบวนการทำงานและร่วมมือกันในการบริหารจัดการป่าอย่างมีส่วนร่วมของคนในชุมชนต่อไป

- **ป้ายชื่อพันธุ์ไม้/ป้ายสื่อความหมาย** เป็นการสื่อความหมายธรรมชาติอีกประเภทหนึ่ง จัดทำขึ้น เพื่อให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว ส่วนใหญ่จะพบเห็นได้จุดที่น่าสนใจต่าง ๆ เช่น จุดชมวิว จุดนก โดยเฉพาะบริเวณเส้นทางศึกษารัฐธรรมนูญ ระหว่างเส้นทางจะมีป้ายสื่อความหมายเป็นช่วง ๆ เพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้แวะพัก และได้ชื่นชมความเป็นธรรมชาติหรือระบบนิเวศบริเวณนั้น ๆ

4. วัตถุประสงค์

(๑) เพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชุมชนด้านการท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศน์วิทยา ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง

(๒) เพื่อสร้างความสมดุลในด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชน รักษาต้นทุนทางธรรมชาติและวัฒนธรรม สร้างความพึงพอใจให้ผู้ที่เข้ามาท่องเที่ยวและศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่ยกระดับขีดความสามารถของพระสงฆ์และชุมชน

(๓) เพื่อสร้างคุณค่าทางสังคมด้านการอนุรักษ์ป่า สร้างรายได้ด้านการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นให้ประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย

ทั้งหมดให้เห็นผลตามวัตถุประสงค์ ๓ ข้อ

5. นิยามความหมาย

๓.๑ ป่าชุมชน หมายถึง ป่าในชุมชนวัดป่าจตุรพักตรพิมาน ตำบลห้วยช้าง อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

๓.๒ เงินอุดหนุน หมายถึง เงินที่ดำเนินการจัดกิจกรรมที่ได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น สำนักงานการวิจัยแห่งชาติ เป็นต้น

๓.๓ ผู้รับเงินอุดหนุน หมายถึง หัวหน้าโครงการพัฒนารูปแบบการอนุรักษ์ป่าชุมชนวัดป่าจตุรพักตรพิมาน

๓.๔ หน่วยงานรับผิดชอบ หมายถึง หน่วยงานที่ให้การสนับสนุนการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชนทั้งด้านวิชาการและเชิงปฏิบัติ ได้แก่ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาลัยสงฆ์ร้อยเอ็ด

๓.๕ คณะกรรมการป่าชุมชน หมายถึง คณะกรรมการที่จัดตั้งขึ้นมาจากการประชุมประชาคมเพื่อนำองค์ความรู้มาปฏิบัติร่วมมือกันในชุมชนเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชนวัดป่าจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

๓.๖ ประธานคณะกรรมการป่าชุมชน หมายถึง ประธานผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน ที่เห็นคุณค่าและความสำคัญในการอนุรักษ์ป่าชุมชน ได้แก่ เจ้าคณะจังหวัดร้อยเอ็ด

๓.๗ หมู่บ้านเป้าหมาย หมายถึง หมู่บ้านในพื้นที่ชุมชนวัดป่าจตุรพักตรพิมาน ตำบลห้วยช้าง หมู่ที่ ๑ และหมู่ที่ ๓ อำเภोजตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

๓.๘ การอนุรักษ์ป่าชุมชน หมายถึง การบริหารจัดการป่าชุมชนวัดป่าจตุรพักตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด ตามหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและแนวคิด ๗ เสาหลัก

๓.๙ หลักธรรม หมายถึง หลักธรรมที่พระสงฆ์นำมาประยุกต์ใช้ในการปลูกฝังจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าชุมชน ได้แก่ หลักศรัทธา หลักจาคะ หลักอรรถประโยชน์ ความกตัญญูกตเวทิต์ สามัคคีธรรม ศีล และหลักอภัยปิยฉงน

๓.๑๐ แนวคิด 7 เสาหลัก หมายถึง แนวคิด ๗ หลักที่พระสงฆ์และชุมชนนำมาบูรณาการเป็นแนวทาง รูปแบบ และวิธีการอนุรักษ์ป่าชุมชน จำนวน ๗ ด้าน คือ (๑) ด้านการรวมกลุ่มคน (๒) ด้านการบริหารจัดการป่า (๓) ด้านการจัดการระบบนิเวศ (๔) ด้านผลผลิตที่ได้จากการอนุรักษ์ป่า (๕) ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน (๖) ด้านการดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมที่เกื้อกูลต่อการอนุรักษ์และ (๗) ด้านการทอดหรือส่งไม้ต่อจากรุ่นสู่รุ่น

๖. รายละเอียดแนวทางการบริหารจัดการพื้นที่ป่าชุมชน วัดป่าตุ้มพักตรพิมาน

๑) หลักศรัทธาและการรวมกลุ่มคน มีความสอดคล้องกับการประชุมประชาคมหมู่บ้าน เพราะการสร้างศรัทธาของพระสงฆ์ในชุมชนมีผลให้คณะผู้ดำเนินโครงการและชุมชน อยากร่วมมือในการทำงานด้านการอนุรักษ์ป่าในชุมชนของตนเอง

ภาพการประชุมประชาคมหมู่บ้านระหว่างพระสงฆ์และชุมชน

กำหนดหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการบริหารจัดการป่าชุมชนตามภารกิจต่าง ๆ ดังนี้

๑) คณะกรรมการฝ่ายศาสนา มีหน้าที่เป็นแกนนำในการบริหารป่าชุมชน ให้การอบรมแก่คณะกรรมการทุกฝ่ายให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ด้วยจิตสำนึก มีคุณธรรม รู้รักสามัคคี เสียสละ ร่วมกันพัฒนาป่าไม้ ให้มีความรักความเมตตา ความกตัญญูต่อป่า การปลูกต้นไม้เป็นการแสดงความความกตัญญูตอบแทนบุญคุณของแผ่นดินที่ตนอยู่อาศัย ให้นึกถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตัวและเป็นกำลังใจในการทำงานแก่คณะกรรมการทุกฝ่าย

๒) คณะกรรมการฝ่ายที่ปรึกษา มีหน้าที่ให้คำแนะนำในการบริหารหรือของคณะกรรมการทุกฝ่ายให้สามารถดำเนินการได้ดีด้วยความเรียบร้อย

๓) คณะกรรมการฝ่ายบริหาร มีหน้าที่ในการบริหารโครงการปลูกป่าชุมชนวัดป่าตุ้มพักตรพิมาน ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน มีการกำหนดแผนโครงการ ติดตามประเมินผลในการดำเนินงานของทุกฝ่าย เก็บรักษาข้อมูลสามารถรายงานให้ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการปลูกป่าชุมชนวัดป่าตุ้มพักตรพิมาน แก่ผู้สนใจทั่วไปได้

๔) คณะกรรมการฝ่ายประชาสัมพันธ์ มีหน้าที่ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการปลูกป่าชุมชนวัดป่าตุ้มพักตรพิมาน ให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจทางสื่อต่าง ๆ

๕) คณะกรรมการฝ่ายแผนอนุรักษ์แนวเขตป่า มีหน้าที่ประสานงานกับกับหน่วยและองค์กรต่าง ๆ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่ที่ดิน ป่าไม้อำเภอ ป่าไม้จังหวัด ตามลำดับ

๖) คณะกรรมการฝ่ายปลูกป่าเสริม มีหน้าที่ในการเตรียมดิน เตรียมพรรณไม้ให้เพียงพอในการปลูกเสริมป่าส่วนที่ว่าง โดยให้ชุมชนทุกหลังคาเรือนมีส่วนร่วมในการปลูกต้นไม้

๗) คณะกรรมการฝ่ายป้องกันรักษาไฟป่า มีหน้าที่ในการป้องกันรักษาไฟป่า มีการประสานกำลังจากชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าเมื่อเกิดมีไฟป่าขึ้นมา และให้แจ้งผู้ต้องสงสัยในการจุดไฟเผาป่าต่อฝ่ายจับกุมผู้กระทำความผิดตามระเบียบป่าชุมชนวัดป่าตุ้มพักตรพิมาน

๘) คณะกรรมการฝ่ายลาดตระเวนรักษาป่า มีหน้าที่ในการลาดตระเวน ตรวจสอบตรา ดูแลพื้นที่ป่าชุมชนว่ามีการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า ตัดต้นไม้ จุดไฟเผาป่า และการล่าสัตว์ป่าที่มิจากชุมชนให้มีการคุ้มครองชีวิตสัตว์ป่าตามกฎหมาย

๕) คณะกรรมการฝ่ายส่งเสริมอนุรักษ์สมุนไพรในป่าชุมชน มีหน้าที่ศึกษาเรียนรู้พืชสมุนไพร

เพื่อให้รู้ถึงสรรพคุณทางยาสมุนไพรว่าไม้ชนิดใดสามารถนำมารักษาโรคชนิดใด และให้การส่งเสริมสนับสนุน การปลูกพืชสมุนไพร พร้อมการอนุรักษ์พืชสมุนไพรที่มีอยู่ในป่าชุมชน ห้ามมิให้มีการทำลายพืชสมุนไพร กรณี ที่มีความต้องการนำพืชสมุนไพรไปใช้เพื่อการรักษาโรคให้ออกอนุญาตจากคณะกรรมการฝ่ายดูแลรักษาพืช สมุนไพร แต่ถ้าไม่อนุญาตให้นำพืชสมุนไพรไปเพื่อการค้าขายเป็นอาชีพ ให้มีการสงวนรักษาสมุนไพรชนิด นั้น ๆ ให้มีอยู่ในป่าชุมชนวัดป่าจตุรพักตรพิมานตลอดไป

๙๐) คณะกรรมการฝ่ายคุ้มครองชีวิตสัตว์ป่าในป่าชุมชน มีหน้าที่คุ้มครองชีวิตสัตว์ป่าที่ควรอนุรักษ์

ให้สำรวจข้อมูลประเภทของสัตว์และจำนวนของสัตว์ให้เป็นข้อมูลทางการศึกษาในงานในป่าชุมชนวัดป่าจตุร พักตรพิมานในโอกาสต่อไป

๙๑) คณะกรรมการฝ่ายติดตามจับกุมผู้ฝ่าฝืนกฎระเบียบป่าชุมชน มีหน้าที่ติดตามจับกุมผู้กระทำ

ความผิดระเบียบกติกาป่าชุมชนวัดป่าจตุรพักตรพิมาน เพื่อดำเนินการปรับตามจำนวนเงินที่มติชุมชนได้ทำ ข้อตกลงร่วมกันไว้ โดยกำหนดปรับผู้ฝ่าฝืนตามกติกา

๑๒) คณะกรรมการฝ่ายพิธีกรรมป่า มีหน้าที่ดูแลรักษาศาลเจ้าประจำป่าชุมชนและกำหนดให้มี การบวงสรวงตามฤดูกาลในแต่ละปี

๖) หลักการและการบริหารจัดการป่า มีความสอดคล้องกับกรรมกรที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อทำการ

บริหารจัดการตามหน้าที่ที่ได้รับมอบต่อการอนุรักษ์ป่าชุมชน ทั้งนี้ความเสียสละเป็นคุณธรรมเครื่องยึดโยง น้ำใจไมตรี ระหว่างพระสงฆ์กับชุมชน ความเสียสละขยายขอบเขตออกไปมากเพียงใด ความสงบสุข ความ มั่นคงย่อมแผ่ไพศาลออกไปมากเพียงนั้น ความเสียสละเป็นคุณธรรมดำรงสังคมโดยแท้ถ้าตราบใดที่สมาชิกใน สังคมเป็นผู้เสียสละ สังคมไม่ขาดความร่วมมือ ไม่แล้งน้ำใจ

งานแสดงการจัดกิจกรรมและการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชน

๓) หลักอรรถประโยชน์และการจัดระบบนิเวศ มีความสัมพันธ์กับการจัดตั้งกองทุนเพื่อใช้ในการ

ดำเนินการในเรื่องเกี่ยวกับการอนุรักษ์ป่าในชุมชนของตนได้ทั้งนี้ในทางพระพุทธศาสนากล่าวถึงหลัก ประโยชน์ ไว้หลายมุมมองแต่จุดหมายหรือประโยชน์ ๓ ชั้นนี้มีความสำคัญไม่แพ้กันคือ วัตถุประสงค์ ความเข้าใจ จุดหมายเพื่อตนเอง ปรัตถะ ความเข้าใจจุดหมายเพื่อผู้อื่น (สังคม) และอุภยัตถะ ความเข้าใจจุดหมายส่วนรวม คือประโยชน์สุขและความดีงามร่วมกันของชุมชนหรือสังคม รวมทั้งภาวะและปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ซึ่งเพื่อ ช่วยกันสร้างสรรค์บำรุงรักษาเพื่อประโยชน์ในการเกื้อกูลตนเองและผู้อื่น

๔) **หลักความกตัญญูทเวทิตีและผลผลิตที่ได้จากการอนุรักษ์ป่า** มีความสอดคล้องกับพระสงฆ์และชุมชนได้รับประโยชน์ร่วมกัน ทั้งนี้ พระสงฆ์มีการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกับทุกสรรพสิ่งแวดล้อม โดยอาศัยปัจจัยในการดำเนินชีวิตเพื่อปฏิบัติตามพระธรรมวินัยและปฏิบัติศาสนกิจตามหน้าที่ของพระสงฆ์ในแต่ละวันต้องมีส่วนเกี่ยวข้องกับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยได้อาศัยประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในรูปของปัจจัยสี่ ได้แก่ เครื่องนุ่งห่ม อาหาร ที่อยู่อาศัย แลยารักษาโรค ภายใต้กฎระเบียบข้อบังคับของพระสงฆ์ที่เรียกว่าพระวินัยบัญญัติ การรู้จักคุณค่าของดิน น้ำ อากาศ ป่าไม้ และการตอบสนองคุณ ธรรมชาติของมนุษย์นั้นเป็นผู้มีจิตใจสูงส่ง มีธรรมะประจำจิตใจ คือ ความกตัญญูทเวทิตีคำสอนหรือข้อคิดเกี่ยวกับการสำนึกในการใช้ทรัพยากรสิ่งแวดล้อมนั้นมีน้อยมาก ดังนั้นจึงควรปรับทัศนคติใหม่ คือ ให้แสดงความกตัญญูต่อทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่ามากที่สุด

๕) **หลักสามัคคีธรรมและการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน** สัมพันธ์กับการจัดกิจกรรมต่าง ๆ การเปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบต่อหน้าที่และหน้าที่ที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการร่วมพลังช่วยเหลือเกื้อกูลกันเพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงแก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งได้ เป็นผู้มีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ พร้อมทั้งจะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติและสมานฉันท์

๖) **หลักศีลและวัฒนธรรมที่เกื้อกูลต่อการอนุรักษ์** สอดคล้องกับกฎกติกาที่ชุมชนร่วมกันกำหนดขึ้นมา การสร้างวินัยให้กับตนเองและชุมชน หมายความว่า ถ้าทุกคนมีความรู้ ความเข้าใจในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างที่จะต้องเป็นแล้ว จึงต้องมีการสร้างกติกาหรือวินัยในการใช้ประโยชน์ร่วมกันทั้งพฤติกรรมทางกาย และวาจา ซึ่งศีลสังวรนี้จะช่วยระมัดระวังและควบคุม ลงโทษ ผู้ที่ฝ่าฝืน จึงต้องเป็นความร่วมมือกันระหว่างรัฐ ชุมชน และศาสนาในการสร้างกติการ่วมกัน การเข้าใจคำสอนในพระสูตร ช่วยให้เห็นลักษณะการแก้ปัญหาที่เน้นตัวเองและการมีส่วนร่วมของทุกคน นอกจากนี้ หลักพุทธธรรมยังช่วยเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ (จิตสำนึก) และการปฏิบัติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเป็นภาระที่ทุกคนต้องช่วยกัน พุทธธรรมดังกล่าว อาจสรุปลงในหลักไตรสิกขา คือ ปรับทำดีให้เป็นมิตรกับการแก้ปัญหาในเรื่องสิ่งแวดล้อม ทั้งด้านพฤติกรรม จิตสำนึก และภูมิปัญญาที่เชื่อมประสานเกื้อกูลกันระหว่างมนุษย์ สังคม และธรรมชาติอันจะช่วยให้การแก้ปัญหาและการพัฒนานั้นเกิดประโยชน์สุขร่วมกัน

๗) **หลักอภัยปัจจัยตาและการส่งทอดหรือส่งไม้ต่อจากรุ่นสู่รุ่น** มีความสัมพันธ์กับความสามัคคีกลมเกลียวของคนในชุมชน การอิงอาศัยกันและกันระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ กิจกรรมส่วนใหญ่ในการอนุรักษ์ป่าชุมชนจะมีผู้เข้าร่วมส่วนมากเป็นผู้นำในชุมชนทุกระดับ เช่น ผู้ปกครองฝ่ายสงฆ์ ผู้ปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานของรัฐ และองค์กรเอกชนอื่น ๆ เข้ามาร่วมกันปลูกต้นไม้ในวันสำคัญทางศาสนาและในวันสำคัญต่าง ๆ และทุกกิจกรรมที่จัดขึ้นก็ตาม แต่ส่วนหนึ่งที่ไม่เคยมองข้ามคือ โรงเรียน คณะกรรมการได้มีหนังสือเชิญผู้อำนวยการสถานศึกษา ครู และนักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมทุกครั้ง ซึ่งเด็กนักเรียนถือว่าเป็นกำลังหลักที่จะพัฒนาประเทศชาติในอนาคตอันใกล้ ต้องการให้เยาวชนเหล่านั้นได้มีโอกาสรับทราบข้อมูลผ่านกิจกรรมทางสังคมและได้รับความร่วมมือจากผู้อำนวยความสะดวกสถานศึกษาแทบทุกครั้ง แต่การส่งไม้ต่อหรือการสืบทอดที่ชัดเจนก็คือ การให้เด็กและเยาวชนได้มีส่วนร่วมรับผิดชอบไปพร้อม ๆ กับผู้ปกครองทุกครัวเรือน อีกส่วนหนึ่งที่พระสงฆ์ได้ดำเนินการไปพร้อม ๆ กับการจัดกิจกรรมคือ การปลูกฝังจิตสำนึกบนพื้นฐานหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อให้ชุมชนได้เห็นคุณค่าความสำคัญของป่าชุมชนและสุดท้ายคือขั้นตอนการจัดกิจกรรมอนุรักษ์ป่าร่วมกัน การรวมกลุ่มคนโดยมีเป้าหมายเดียวกัน เพื่อปฏิบัติหน้าที่คือการอนุรักษ์ให้ป่าในชุมชนของตนคงอยู่ในสภาพที่สมบูรณ์ที่สุด ร่วมกันปลูกป่าในใจคน ป่าย่อมสร้างประโยชน์ให้กับคนในชุมชนอย่างมั่นคงและยั่งยืน

๗. กระบวนการส่งเสริมการบริหารจัดการป่าชุมชนวัดป่าตุ้มพริกตรังนิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

๑. สร้างองค์ความรู้ความเข้าใจในวัฒนธรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศวิทยา ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด เป็นการปรับแนวคิดและสร้างแรงจูงใจให้พระสงฆ์และชุมชนในการอนุรักษ์ป่าในชุมชนของตนเอง

๒. การบริหารจัดการองค์ความรู้ในพื้นที่เป้าหมาย เป็นการนำองค์ความรู้ไปพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศวิทยา ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สามารถสร้างรายได้ที่ยั่งยืน

๓. ประสานความร่วมมือเชื่อมโยงเครือข่าย เพื่อนำผลการวิจัยไปสู่การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศวิทยา ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ เช่น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและมหาวิทยาลัยในพื้นที่

๔. ติดตามประเมินผล เป็นการนำองค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถตอบสนองนโยบายรัฐในการพัฒนา แก้ปัญหา และเป็นทางเลือกในการสร้างรายได้ให้ประชาชนในชุมชน และสังคม

๘. การอนุรักษ์ป่าไม้

ในการมีชีวิตรอยู่ของมนุษย์ชาติ เพื่อแสวงหาการพัฒนาทางเศรษฐกิจและความอุดมสมบูรณ์ของธรรมชาติ นั้น จำเป็นต้องคำนึงถึงความจริงที่ปรากฏอยู่ในปัจจุบันนี้คือ ชีตจำกัดของทรัพยากรสมดุขของระบบนิเวศ ความเป็นมาของด้านวัฒนธรรมรวมถึงความ ต้องการของมนุษย์ในอนาคตการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในปัจจุบันมี วัตถุประสงค์หลักอยู่ ๓ ประการ คือ

1. เพื่อรารงไว้ซึ่งปัจจัยสำคัญของระบบสิ่งแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อมนุษย์และสัตว์ และระบบสนับสนุน การดำรงชีวิต เป็นการปรับปรุงป้องกันพื้นที่เพื่อการเพาะปลูก การหมุนเวียนแร่ธาตุอาหารพืช ตลอดจนการ ทำน้ำให้สะอาด

2. เพื่อสงวนรักษาการกระจายของชาติพันธุ์ ซึ่งขึ้นกับโครงการขยายพันธุ์ต่าง ๆ ที่จำเป็นต้องการ ปรับปรุงการป้องกันธัญญาพืช สัตว์เลี้ยง และจุลินทรีย์ต่าง ๆ รวมทั้งสิ่งประดิษฐ์ทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี ตลอดจนการคุ้มครองอุตสาหกรรม นานาชาติที่ใช้ทรัพยากรที่มีชีวิตเป็นวัตถุดิบ

3. เพื่อเป็นหลักประกันในการใช้พันธุ์พืชสัตว์และระบบนิเวศเพื่อประโยชน์ในการยังชีพตามความ เหมาะสม

การบำรุงรักษาป่า ควรปฏิบัติ ดังนี้

- 1) ป้องกันและปราบปรามการลักลอบตัดไม้ทำลายป่า
- 2) หาแหล่งทำมาหากินให้ชาวเขาอยู่เป็นหลักแหล่ง เพื่อเป็นการป้องกันการทำไร่เลื่อนลอย
- 3) ส่งเสริมการปลูกป่าทดแทน
- 4) ปิดป่าไม่อนุญาตให้มีการทำไม้
- 5) ใช้วัตถุอื่นทดแทนผลิตภัณฑ์ที่ทำจากไม้
- 6) ตั้งหน่วยป้องกันไฟป่า
- 7) ส่งเสริมให้มีการเผยแพร่ความรู้และความเข้าใจแก่ประชาชน

9.ระเบียบกรมป่าไม้ว่าด้วยการจัดทำแผนที่แสดงแนวเขตป่าชุมชน

พ.ศ. ๒๕๖๓ โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการในการจัดทำแผนที่แสดงแนวเขตป่าชุมชน เพื่อให้การจัดทำแนวเขตของป่าชุมชนที่ขอจัดตั้งมีความชัดเจนซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาความเหมาะสมและป้องกันการทับซ้อนของพื้นที่ที่จะนำมาขอจัดตั้งเป็นป่าชุมชน อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๕ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ อธิบดีกรมป่าไม้ออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบกรมป่าไม้ ว่าด้วยการจัดทำแผนที่แสดงแนวเขตป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๓”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในระเบียบนี้ “เจ้าหน้าที่” หมายความว่า เจ้าหน้าที่สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้แห่งท้องที่หรือเจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ซึ่งอธิบดีมอบหมาย “เจ้าหน้าที่รังวัด” หมายความว่า เจ้าหน้าที่สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้แห่งท้องที่ซึ่งมีคุณวุฒิด้านการรังวัดหรือการจัดทำแนวเขต เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ที่ผ่านการอบรมหลักสูตรด้านการสำรวจรังวัดและทำแผนที่ เจ้าหน้าที่กรมป่าไม้ซึ่งมีประสบการณ์และสามารถทำงานด้านการสำรวจรังวัดและทำแผนที่ หรือเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการอื่นและเจ้าหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีคุณวุฒิด้านการรังวัดหรือการจัดทำแนวเขต และให้หมายความรวมถึงบุคคลหรือนิติบุคคลที่ได้รับใบอนุญาตเป็นช่างรังวัดเอกชนตามกฎหมายว่าด้วยช่างรังวัดเอกชน ซึ่งอธิบดีกรมป่าไม้มอบหมายให้มีหน้าที่รังวัด ที่ดินที่จะนำมาจัดตั้งเป็นป่าชุมชนหรือขยายเขตป่าชุมชน “ผู้นำตรวจ” หมายความว่า ผู้ยื่นคำขอจัดตั้งป่าชุมชน หรือประธานกรรมการจัดการป่าชุมชน ในกรณีการขอย้ายเขตป่าชุมชน “ข้อมูลในระบบดิจิทัล” หมายความว่า ข้อมูลที่จัดเก็บโดยใช้เทคโนโลยีที่ใช้วิธีการนำ สัญลักษณ์ศูนย์และหนึ่งหรือสัญลักษณ์อื่นมาแทนค่าสิ่งกึ่งปวง เพื่อใช้สร้าง หรือก่อให้เกิดระบบต่าง ๆ เพื่อการนำไปใช้ประโยชน์ “คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการซึ่งทำหน้าที่ในการตรวจสอบกลิ่นกรอง ให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในการจัดทำแผนที่แสดงแนวเขตป่าชุมชนที่ขอจัดตั้งหรือขอย้ายเขต

ข้อ ๔ เมื่อได้รับคำขอจัดตั้งป่าชุมชนหรือคำขอย้ายเขตป่าชุมชนแล้วให้เจ้าหน้าที่รังวัด และผู้นำตรวจร่วมกันตรวจสอบและรังวัดพื้นที่ที่ขอจัดตั้งป่าชุมชนหรือขอย้ายเขตป่าชุมชน ให้เป็นไปตามมาตรฐาน การรังวัดบนแผนที่ภาพถ่ายทางอากาศ ที่คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานระวางแผนที่และแผนที่ รูปแปลงที่ดินในที่ดินของรัฐกำหนด หรือให้เป็นไปตามที่กรมป่าไม้กำหนด

ข้อ ๕ เมื่อทำการตรวจสอบและรังวัดพื้นที่ที่ขอจัดตั้งป่าชุมชนหรือพื้นที่ที่ขอย้าย เขตป่าชุมชนแล้ว ให้เจ้าหน้าที่จัดทำแผนที่แสดงแนวเขตป่าชุมชนที่ขอจัดตั้งหรือแผนที่แสดงแนวเขต ป่าชุมชนที่ขอย้ายเขตซึ่งต้องประกอบด้วย

(๑) แผนที่แสดงแนวเขตของป่าชุมชนที่ขอจัดตั้งหรือแผนที่แสดงแนวเขตป่าชุมชนที่ขอย้ายเขต มาตรฐาน ส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ หรือมาตรฐานส่วนอื่น ๆ ที่เหมาะสม และต้องแสดงค่าพิกัดดาคยูกิเอ็มค้ำกับ โดยให้แสดงบริเวณพื้นที่ใกล้เคียงพอสังเขปเพื่อให้ทราบตำแหน่งที่ตั้งของแนวเขตของป่าชุมชนที่ขอจัดตั้ง หรือที่ตั้งของแนวเขตป่าชุมชนที่ขอย้ายเขตได้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งระบุลำดับชุดและหมายเลขระวาง แผนที่ภูมิประเทศ มาตรฐานส่วน ๑ : ๕๐,๐๐๐ ของกรมแผนที่ทหารที่ใช้ประกอบการจัดทำแผนที่ดังกล่าว

(๒) แผนที่ภาพถ่ายทางอากาศโครงการออร์โธโรสตีเชิงเลข ของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มาตรฐานส่วน ๑ : ๔๐๐๐ หรือมาตรฐานส่วนอื่น ๆ ที่เหมาะสม

(๓) รายละเอียดของแนวเขตท้องที่การปกครองซึ่งต้องจัดทำเป็นข้อมูลปัจจุบันของกรมการปกครอง และหากมีจุดยึดโยงที่สำคัญบริเวณใกล้เคียงกับแนวเขตป่าชุมชนที่ขอจัดตั้งหรือที่ขอย้ายเขตป่าชุมชน เช่น บ้าน วัด สถานที่ราชการ หรือทางหลวงแผ่นดิน ให้ระบุรายละเอียดเครื่องหมายของจุดยึดโยง ดังกล่าวไว้ในแผนที่ด้วย เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบแนวเขตของป่าชุมชนที่ขอจัดตั้งหรือแนวเขตของป่าชุมชน ในส่วนที่ย้ายแนวเขต ให้จัดทำแผนที่เป็นข้อมูลในระบบดิจิทัลเก็บไว้ที่ส่วนราชการภายในของกรมป่าไม้ตามที่อธิบดีกำหนด ข้อ ๖ ในกรณีพื้นที่ที่ขอจัดตั้งป่าชุมชนหรือขอย้ายเขตป่าชุมชนมีบริเวณใดเป็นพื้นที่ดังต่อไปนี้การ จัดทำแผนที่ให้แสดงเครื่องหมายพื้นที่กันออกไว้ด้วย

(๑) เขตป่าอนุรักษ์

(๒) ที่ดินที่บุคคลได้มาตามประมวลกฎหมายที่ดิน

(๓) พื้นที่ที่ส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หน่วยงานของรัฐ หรือบุคคลใดได้รับอนุญาตเข้าทำประโยชน์

(๔) พื้นที่ที่กรมป่าไม้ใช้หรือจัดการหรือประกาศเป็นพื้นที่วิจัยหรือจัดการใด ๆ

(๕) ที่ดินที่อยู่ในความครอบครองดูแลตามกฎหมายของส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานของรัฐ ในกรณีพื้นที่ที่ขอจัดตั้งป่าชุมชนหรือขอย้ายเขตป่าชุมชนมีบริเวณใดทับซ้อนกับพื้นที่ เช่น พื้นที่ที่บุคคลอยู่ระหว่างยื่นคำขอทำประโยชน์ตามกฎหมายว่าด้วยป่าไม้ กฎหมายว่าด้วยป่าสงวน แห่งชาติ หรือกฎหมายอื่น พื้นที่เตรียมการกำหนดเป็นเขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรือเขตห้ามล่าสัตว์ป่าตามกฎหมายว่าด้วยอุทยานแห่งชาติหรือกฎหมายว่าด้วยการสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า

หรือพื้นที่ที่รัฐมีแผนหรือโครงการที่จะพัฒนาพื้นที่ด้านเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม สังคม หรือด้านอื่น ๆ การจัดทำแผนที่ให้แสดงเครื่องหมายพื้นที่ทับซ้อนในแผนที่ที่ขอจัดตั้งป่าชุมชนหรือขอย้ายเขตป่าชุมชน และเมื่อคณะกรรมการนิยามป่าชุมชนหรือคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดแล้วแต่กรณีมีมติให้กันพื้นที่ทับ

ชื่อนอกจากพื้นที่ที่จะอนุมัติให้จัดตั้งป่าชุมชนหรือขยายเขตป่าชุมชน การจัดทำแผนที่ ให้แสดง เครื่องหมายพื้นที่กันออก ออกจากพื้นที่ที่ขอจัดตั้งป่าชุมชนหรือขยายเขตป่าชุมชนไว้ด้วย ข้อ 7 ให้ ผู้อำนวยการสำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้แห่งท้องที่แต่งตั้งคณะกรรมการตรวจสอบ แผนที่แสดงแนวเขตป่าชุมชนที่ขอจัดตั้งหรือที่ขยายเขต จำนวนไม่น้อยกว่าห้าคน โดยมีผู้อำนวยการ สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้ แห่งท้องที่เป็นประธานกรรมการ และมีเจ้าหน้าที่สำนักจัดการทรัพยากรป่าไม้แห่งท้องที่ซึ่งมีคุณวุฒิด้านการ รั้งวัดหรือการจัดทำแนวเขต อย่างน้อยหนึ่งคนเป็นคณะกรรมการ ข้อ ๘ การประชุมของคณะกรรมการตามข้อ 7 ต้องมีกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดจึงจะเป็นองค์ประชุม การวินิจฉัยชี้ ขาดของที่ประชุมให้ถือคะแนนเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่ง ในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียง เท่ากันให้ประธานออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด ข้อ 9 ให้ประธานกรรมการและเจ้าหน้าที่รั้งวัด ตามข้อ ๘ ลงนามรับรองแผนที่แสดงแนวเขตป่าชุมชนที่ขอจัดตั้งหรือที่ขยายเขต ข้อ 10 การจัดทำแผนที่ แสดงแนวเขตป่าชุมชนแบบทำยประกาศอนุมัติจัดตั้งป่าชุมชน ตามมาตรา ๕๐ วรรคหนึ่ง การจัดทำแผนที่ แสดงแนวเขตป่าชุมชนที่ขยายเขตแบบทำยประกาศอนุมัติขยายเขตป่าชุมชนตามมาตรา ๕๘ วรรคสอง และ การจัดทำแผนที่แสดงแนวเขตป่าชุมชนที่ถูกเพิกถอน แบบทำยประกาศการเพิกถอนป่าชุมชนบางส่วนตาม มาตรา ๗๘ ให้นำหลักเกณฑ์การจัดทำแผนที่ แสดงแนวเขตป่าชุมชนตามระเบียบนี้ไปใช้บังคับโดยอนุโลม ข้อ 11 ให้อธิบดีกรมป่าไม้รักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจออกประกาศหรือคำสั่ง เพื่อประโยชน์ในการ ปฏิบัติตามระเบียบนี้ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้อธิบดีกรมป่าไม้เป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด คำวินิจฉัยนั้นให้เป็นที่สุด

10. การจัดการป่าเศรษฐกิจ

มีกิจกรรมหลายอย่างที่จะดำเนินการในพื้นที่ป่าเศรษฐกิจ ได้แก่

1. การพัฒนาป่าธรรมชาติในพื้นที่ ๆ ยังมีป่าธรรมชาติปกคลุมสามารถวางโครงการทำป่าไม้ต่าง ๆ
2. การพัฒนาทรัพยากรป่าไม้ในพื้นที่ ๆ ว่างเปล่าสามารถพัฒนาโดยให้รัฐและเอกชนทำการปลูกป่าในพื้นที่ ๆ ว่างเปล่า
3. การพัฒนาตามหลักศาสตร์ชุมชนใช้พื้นที่ป่าเศรษฐกิจในโครงการพระราชดำริโครงการพัฒนาเพื่อความ มั่นคงโครงการหมู่บ้านป่าไม้และโครงการ สกท.
4. การพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติอื่น ๆ

11. กฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง

ระเบียบคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน

ว่าด้วยการกำหนดขนาดของพื้นที่ป่าชุมชนและสัดส่วนการใช้ประโยชน์ภายในพื้นที่ป่าชุมชนพ.ศ. 2563 โดยที่เป็นการสมควรกำหนดหลักเกณฑ์การกำหนดขนาดของพื้นที่ป่าชุมชนและสัดส่วนการใช้ประโยชน์ ภายในพื้นที่ป่าชุมชน โดยคำนึงถึงสภาพภูมิประเทศ ขนาดของชุมชน และศักยภาพของชุมชน ที่มี ความสามารถในการจัดการป่าชุมชน เพื่อให้การจัดตั้งป่าชุมชนสอดคล้องกับการอนุรักษ์ พื้นฟูจัดการ บำรุงรักษา และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ตามที่ บัญญัติไว้ในหมวด ๕ การจัดการป่าชุมชน

อาศัยอำนาจตามมาตรา ๑๖ (๔) และมาตรา ๓๑ วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติป่าชุมชน พ.ศ. ๒๕๖๒ และมติที่ประชุมคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน ครั้งที่ 1/2563 เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2563 คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชนออกระเบียบไว้ ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ระเบียบนี้เรียกว่า “ระเบียบคณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน ว่าด้วยการกำหนด ขนาดของพื้นที่ป่าชุมชนและสัดส่วนการใช้ประโยชน์ภายในพื้นที่ป่าชุมชน พ.ศ. 2563”

ข้อ ๒ ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันถัดจากวันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

ข้อ ๓ บรรดาระเบียบ ประกาศ ข้อบังคับ และคำสั่งอื่นใดในส่วนที่กำหนดไว้แล้ว ในระเบียบนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับระเบียบนี้ ให้ใช้ระเบียบนี้แทน

ข้อ ๔ ในระเบียบนี้ “บริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์” หมายความว่า พื้นที่ส่วนหนึ่งในป่าชุมชนที่กำหนดไว้ในแผนจัดการ ป่าชุมชนให้เป็นบริเวณที่สามารถใช้ประโยชน์จากผลผลิตและบริการภายในป่าชุมชนตามมาตรา ๕๐ รวมถึงจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในป่าชุมชน และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชนตามมาตรา ๕๑ ในบริเวณนี้ได้

“บริเวณเพื่อการอนุรักษ์” หมายความว่า พื้นที่ส่วนหนึ่งในป่าชุมชนที่กำหนดไว้ในแผนจัดการ ป่าชุมชนให้เป็นบริเวณเพื่อการอนุรักษ์ที่สามารถใช้ประโยชน์จากผลผลิตและบริการป่าชุมชนตามมาตรา ๕๐ รวมถึงจัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาเรียนรู้และสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในป่าชุมชน และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชนตามมาตรา ๕๑ ในบริเวณนี้ได้ แต่ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากไม้ในบริเวณนี้ได้ เว้นแต่ระเบียบที่คณะกรรมการนโยบาย ป่าชุมชนที่ออกตามความในมาตรา ๕๒ จะกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

ข้อ ๕ ให้กำหนดขนาดของพื้นที่ป่าชุมชนเป็นสามขนาด ดังต่อไปนี้

(๑) ป่าชุมชนขนาดเล็ก ได้แก่ ป่าชุมชนที่มีเนื้อที่ไม่เกินห้าร้อยไร่

(๒) ป่าชุมชนขนาดกลาง ได้แก่ ป่าชุมชนที่มีเนื้อที่มากกว่าห้าร้อยไร่แต่ไม่เกินสามพันไร่

(๓) ป่าชุมชนขนาดใหญ่ ได้แก่ ป่าชุมชนที่มีเนื้อที่มากกว่าสามพันไร่ขึ้นไป

ข้อ ๖ เพื่อให้การจัดตั้งป่าชุมชนสอดคล้องกับการอนุรักษ์ ฟื้นฟู จัดการ บำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และความหลากหลายทางชีวภาพ ตามที่บัญญัติไว้ในหมวด ๕ การจัดการป่าชุมชน การกำหนดขนาดของพื้นที่ป่าชุมชนให้พิจารณาความเหมาะสม กับสภาพภูมิประเทศ ขนาดของชุมชน และศักยภาพของชุมชนที่มีความสามารถในการจัดการป่าชุมชนนั้นด้วย

การพิจารณาศักยภาพของชุมชนที่มีความสามารถในการจัดการป่าชุมชน ให้พิจารณาจาก บทบาทการมีส่วนร่วมของชุมชนในการดูแลรักษาป่ามาอย่างต่อเนื่อง และการได้รับการสนับสนุนจาก หน่วยงานของรัฐบาล องค์กรภาคประชาสังคม หรือสถาบันการศึกษา ในการจัดตั้งป่าชุมชนประกอบด้วย

การพิจารณาอนุมัติจัดตั้งป่าชุมชนขนาดใหญ่จะต้องเป็นกรณีที่มีผู้ยื่นคำขอจัดตั้งป่าชุมชน หรือคณะกรรมการจัดการป่าชุมชนสามารถแสดงให้เห็นคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดเห็นได้ว่ามีศักยภาพ และความสามารถในการดูแลรักษาป่าชุมชนได้เป็นอย่างดีจนเป็นที่ประจักษ์

ข้อ ๗ ในกรณีที่มีการกำหนดบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์ในพื้นที่ป่าชุมชนในแผนจัดการ ป่าชุมชนที่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการป่าชุมชนประจำจังหวัดต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ดังต่อไปนี้

(๑) ป่าชุมชนขนาดเล็ก ให้มีบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์ไม่เกินร้อยละสี่สิบของพื้นที่ป่าชุมชน

(๒) ป่าชุมชนขนาดกลาง ให้มีบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์ไม่เกินร้อยละสี่สิบของพื้นที่ป่าชุมชน แต่ต้องไม่เกินหนึ่งพันไร่

(๓) ป่าชุมชนขนาดใหญ่ ให้มีบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์ไม่เกินร้อยละสี่สิบของพื้นที่ป่าชุมชน แต่ต้องไม่เกินสองพันไร่

ข้อ ๘ พื้นที่ที่มีลักษณะดังต่อไปนี้

ให้กำหนดให้เป็นบริเวณเพื่อการอนุรักษ์ จะนำมากำหนด เป็นบริเวณเพื่อการใช้ประโยชน์มิได้

(๑) พื้นที่ที่อยู่ในระยะหกเมตรจากริมตลิ่งแม่น้ำ ๑ คลอง ห้วย บึง หรือล ธาร

(๒) พื้นที่ที่เป็นที่อยู่อาศัยหรือแหล่งเพาะพันธุ์ของสัตว์ป่าสงวน สัตว์ป่าคุ้มครอง หรือสัตว์ป่าหายากอื่น ๆ

(๓) พื้นที่ที่เป็นสวนป่าดั้งเดิมหรือพื้นที่ปลูกป่าหรือโครงการฟื้นฟูป่าของรัฐที่พันอายุการบำรุงรักษา และไม่เป็นพื้นที่ที่กรมป่าไม้ใช้หรือจัดการหรือประกาศเป็นพื้นที่วิจัยหรือจัดการใด ๆ

ข้อ ๙ ให้ประธานกรรมการนโยบายป่าชุมชนรักษาการตามระเบียบนี้ และให้มีอำนาจออกประกาศ หรือคำสั่งเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติตามระเบียบนี้ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้ ให้คณะกรรมการนโยบายป่าชุมชน เป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด คำวินิจฉัยนั้นให้เป็นที่สิ้นสุด

12. แนวทางการพัฒนารูปแบบการอนุรักษ์ป่าชุมชนโดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและแนวคิด ๗ เสาหลักของพระสงฆ์และชุมชนวัดป่าอตุรพัตตพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

ภาพโมเดลการอนุรักษ์ป่าชุมชนโดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและแนวคิด ๗ เสาหลักของพระสงฆ์และชุมชนวัดป่าอตุรพัตตพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

ที่มา: ออกแบบภาพโดยนายกิตติภรณ์ พิษสิงห์ บ้านอุ่มจาน อำเภอจตุรพัตตพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด

แนวทางการพัฒนารูปแบบการอนุรักษ์ป่าชุมชนโดยใช้หลักธรรมและแนวคิด ๗ เสาหลัก			
หลักที่	หลักธรรม ๗ หลัก	แนวคิด ๗ เสาหลัก	แนวทางการพัฒนา
๑	หลักศรัทธา	การรวมกลุ่มคน	การประชุมประชาคมหมู่บ้าน
๒	หลักจาคะ	การบริหารจัดการป่า	มีการตั้งคณะกรรมการ
๓	หลักอรรณพประโยชน์	การจัดการระบบนิเวศ	จัดตั้งกองทุน
๔	หลักความกตัญญูกตเวที	ผลผลิตที่ได้จากการอนุรักษ์ป่า	พระสงฆ์และชุมชนได้รับประโยชน์ร่วมกัน
๕	หลักสามัคคีธรรม	การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน	จัดกิจกรรม
๖	หลักศีล	วัฒนธรรมที่เกื้อกูลต่อการอนุรักษ์	ตั้งศาลปู่ตาและมีกฎกติกาเพื่อรักษาป่า
๗	หลักอภัยปิยวาจา	การส่งต่อจากรุ่นสู่รุ่น	กลมเกลียวสามัคคี

13. ผลการดำเนินงาน

๑. สรุปผลการดำเนินโครงการ/กิจกรรม

สรุปผลที่ได้จากการดำเนินโครงการ โดยภาพรวม พบว่า พระสงฆ์และชุมชนมีพื้นที่เป้าหมายที่ชัดเจน มีการประสานความร่วมมือเชื่อมโยง ในการสร้างเครือข่ายเพื่อนำองค์ความรู้ที่ได้จากผลการวิจัยไปสู่การพัฒนา รูปแบบการอนุรักษ์ป่าชุมชน มีการส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศวิทยา ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน เกิดความร่วมมือกันในการอนุรักษ์ระบบนิเวศวิทยา พื้นฟู ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมภายในหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัด โดยอาศัยความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ เช่น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กรมการพัฒนาชุมชน กรมส่งเสริมการเกษตร กรมวิชาการเกษตร องค์การบริหาร

ส่วนจังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และมหาวิทยาลัยในพื้นที่ สำหรับการติดตามประเมินผล มุ่งไปที่การนำ องค์ความรู้ไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถตอบโจทย์ที่ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับนโยบายรัฐในการพัฒนา แก้ปัญหา และเป็นอีกทางเลือกในการสร้างรายได้ให้ประชาชนในชุมชน และสังคม

คณะกรรมการร่วมกันสรรสร้างเพื่อการอนุรักษ์ป่าชุมชนอย่างเต็มความสามารถ แสดงให้เห็นว่า พระสงฆ์และชุมชนมีความเห็นร่วมกันและพร้อมที่จะดำเนินงานได้เสมอ และจะได้นำองค์ความรู้ที่ได้จากการ วิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชุมชนด้านการท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศวิทยา ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง ผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินกิจกรรมในโครงการอนุรักษ์ป่าชุมชนและสามารถ นำไปขยายผลในพื้นที่อื่น ๆ ได้และเพื่อเป็นการเปรียบเทียบให้เห็นว่ามีความสอดคล้องกับแผนงานที่กำหนด ไว้ ดังแสดงไว้ในภาพ

ภาพแสดงการจัดกิจกรรมและการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการอนุรักษ์ป่าชุมชน

ผลผลิตที่ได้รับจากการจัดกิจกรรม

๑) ผลผลิตที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมในครั้งนี้ โดยสรุป คือ พระสงฆ์ได้นำหลักสามัคคีธรรมมา บูรณาการร่วมกับแนวคิด ๗ หลัก พระสงฆ์ในชุมชนและพื้นที่ดังกล่าวมีตั้งแต่ระดับเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะ อำเภอ เจ้าคณะตำบล หน่วยงานภาครัฐและเอกชน ได้แสดงความคิดเห็นในมุมมองที่เป็นประโยชน์ต่อการ อนุรักษ์และได้รับความร่วมมือในการจัดกิจกรรมเป็นอย่างดี ร่วมกันปลูกป่าแบบผสมผสาน โดยมีพระสงฆ์ จำนวน ๕ รูป ชาวบ้าน จำนวน ๔๕ คน รวม ๕๐ รูป/คน ทำให้ป่าในชุมชนมีความอุดมสมบูรณ์

๒) ชุมชน มีต้นไม้ มีแหล่งอาหารที่สามารถให้ผลผลิตตามฤดูกาล พระสงฆ์และชุมชนมีความตระหนักในความจำเป็นของการอนุรักษ์เพื่อความสมบูรณ์ของป่าไม้และเป็นปอดของชุมชน พระสงฆ์มีแหล่งปฏิบัติที่เป็นธรรมชาติ ชาวบ้านมีซูปเปอร์มาร์เก็ตในชุมชน อาทิ เก็บเห็ด ไข่มดแดง แม่เป้ง แมงเงา แมงมั่ว จี๋ป๋ม ถ้าใครหาได้มากก็ขายในตลาด หาได้น้อยทำกินเป็นอาหารในครัวเรือน ดังแสดงในภาพ

๓) กิจกรรมการบวชป่า/ปลูกป่า พระครูสมหมาย อตุลสิทฺโธ,ดร. หัวหน้าโครงการ ได้ทำหนังสือเชิญ/นิมนต์ คณะกรรมการเข้าร่วมรับฟังแนวทางในการดำเนินงาน เสร็จแล้วก็เข้าสู่กิจกรรมการบวชป่า/ปลูกป่า

**“ได้นำไม้แห้งที่ล้มมาแกะพุทธศิลป์/สร้างรายได้ให้กับชุมชน
และเป็นภักดิ์กับที่ท่องเที่ยว”**

สรุป การดำเนินงานกิจกรรมในครั้งนี้ คณะผู้ดำเนินงานสามารถทำงานได้ทำตามแผนคือ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีทั้งด้านการบวบป่า/ปลุกป่าในวันเดียวกัน ประมาณ ๑๐๐ ต้น อาทิ ต้นมะค่า ต้นยางนา ต้นโพธิ์ ต้นแดง ต้นพยอม ต้นขี้เหล็ก ต้นแคระป่า ต้นสะเดาะหวาน และต้นฝักหวาน เป็นต้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คือ ได้สร้างสำนึกรักและห่วงแหนกับต้นไม้ที่เหลืออยู่ในชุมชนของตนเอง

๑๕. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑๐.๑ พระสงฆ์และชุมชนได้นำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชุมชนด้านการท่องเที่ยวเชิงระบบนิเวศนิเวศวิทยา ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม ตั้งแต่ต้นทาง กลางทาง และปลายทาง

๑๐.๒ พระสงฆ์และชุมชนได้สร้างความสมดุลในด้านการอนุรักษ์และฟื้นฟูป่าชุมชน รักษาต้นทุนทางธรรมชาติและวัฒนธรรม สร้างความพึงพอใจให้ผู้ที่เข้ามาท่องเที่ยวและศึกษาเรียนรู้ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมและเป็นแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่ยกระดับขีดความสามารถของพระสงฆ์และชุมชน

๑๐.๓ พระสงฆ์และชุมชนได้สร้างคุณค่าทางสังคมด้านการอนุรักษ์ป่า สร้างรายได้ด้านการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นให้ประชาชนในพื้นที่เป้าหมาย

๑๐.๔ ได้คู่มือการพัฒนาบูรณาการอนุรักษ์ป่าชุมชนโดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและแนวคิด ๗ เสาหลักของพระสงฆ์และชุมชนวัดป่าอตุรพิกตรพิมาน จังหวัดร้อยเอ็ด
ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินโครงการป่าชุมชน

จากคนชวา

